

ПОЉОПРИВРЕДНЕ СТРУЧНЕ
СЛУЖБЕ СРБИЈЕ

*Cara Lazara 15
34000 Kragujevac
tel: 034/ 335-923
fax: 034/336-092
e-mail: poljstanicakg@open.telekom.rs*

PSSS „KRAGUJEVAC“ doo

BILTEN

*INFORMACIJE I SAVETI
U POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI*

Decembar 2013. godine

Sadržaj:

ratarstvo

Zeleni krmni konvejer -----3

Lucerka -----5

agrarna politika

Aktivna udruženja u oblasti poljoprivrede u šumadijskom regionu----- 6

Zeleni krmni konvejer

Za intenzivan razvoj stočarstva neohodno je obezbediti dovoljne količine kvalitetne kabaste stočne hrane za što duži vremenski period. Zelena stočna hrana ili zelena krma je voluminozna stočna hrana, koja se koristi u tehnološkoj zrelosti zbog visokog sadržaja hranljivih materija. Zeleni konvejer je planski organizovana proizvodnja zelene stočne hrane za što duži vremenski period u toku godine. Konvejerska proizvodnja obuhvata dobro osmišljenu smenu krmnih kultura u vremenu- plodsmenu i prostoru – poljosmenu.

Biljke koje se najčešće gaje u zelenom konvejeru u našim uslovima su: jednogodišnje krmne kulture – ozime i jare grahorice i stočni grašak, kukuruz za silažu i zelenu krmu, stočne repice ili perko, stočni kelj, sirak, sudanska trava i višegodišnje mahunarke – lucerka, crvena ili bela detelina, esparzeta, žuti zvezdan i dr. Višegodišnje mahunarke gaje se pojedinačno ili u smeši sa klasolikim travama. One daju u toku godine više otkosa, pa dopunjuju potrebe u životinjskoj zelenoj hrani, koja se u dovoljnoj količini ne može proizvesti na njivama ili livadama i pašnjacima. Visoki prinosi u zelenom konvejeru zavise od nivoa agrotehnike, posebno kvaliteta obrade zemljišta, kao i od đubrenja i nege useva.

Obradi zemljišta treba pristupiti odmah po skidanju predhodnog useva. Dubina obrade po mogućstvu 30-35 cm. Zbog brojnih operacija duboko oranje se ne može izvršiti za sve useve u krmnom sledu. Duboko oranje treba obavezno izvršiti u jesen za prvi usev a za ostale nastojati da prema mogućnostima obrada bude što dublja. Treba izvršiti adekvatnu predsetvenu obradu, jer biljke u konvejeru traže slegnuto i dobro usitnjeno zemljište.

Važnu ulogu u konvejerskom gajenju krmnog bilja ima đubrenje jer se visokim prinosisima zelene stočne hrane iznose i velike količine hraniva. Treba obilno đubriti i organskim i mineralnim đubrivima. Mineralna đubriva se češće upotrebljavaju a posebnu pažnju treba pokloniti kalijumovim i azotnim đubrivima. Količine đubriva treba odrediti za svaku kulturu u zavisnosti od plodnosti zemljišta i prinosa koji se žele postići. Od kompleksnih đubriva najbolje kombinacije su: 8:16:24 i 15:15:15 u količini od 200-500 kg/ha. U prihrani se koriste azotna đubriva, pretežno KAN. Ako su u konvejeru zastupljena dva useva, treba upotrebiti 60% od ukupnih količina đubriva za prvi usev i 40% za drugi. Ako su u konvejeru zastupljena tri useva treba upotrebiti 40% đubriva za prvi usev, 35% za drugi i 25% za treći usev. Fosforna i kalijumova đubriva i 1/3 azotnih đubriva uneti sa osnovnom obradom a preostalu količinu azotnih đubriva u prihrani. Kod gajenja mahunarki, količine fosfornih đubriva treba malo povećati.

Ishrana zelenom krmom je najracionalnija a ogleda se u smanjenju gubitaka kako u prinosu tako u kvalitetu, koji prate proces spremanja i konzervisanja krme, minimalni su troškovi pripreme a nema troškova čuvanja. Zahvaljujući visokoj svarljivosti najveći koeficijent iskorišćavanja hranljivih materija u ishrani domaćih životinja je iz zelene krme.

Selekciono – oplemenjivačke institucije su stvorile veći broj sorti od različitih krmnih i ostalih biljnih vrsta (kupusna uljana repica, kukuruz, soja, proso i sl.) koji se koriste u proizvodnji krme visokog prinosa i odličnog kvaliteta koje u potpunosti obezbeđuju konvejerski redosled stasavanja. Samo uz navodnjavanje je omogućena proizvodnja zelene krme tokom celog perioda vegetacije. Praksa je pokazala da je u periodu od 180-190 dana u godini moguće organizovati proizvodnju po sistemu zelenog krmnog konvejera u našim ekološkim uslovima. Posebna pažnja se poklanja mogućnosti korišćenja nekih kultura čak i tokom zime (npr. stočni kelj), hranljivosti i svarljivosti zelene krme pojedinih biljnih vrsta, dužini perioda korišćenja bez značajnog pada kvaliteta, konzumiranosti zelene krme različitih krmnih biljnih vrsta.

Sorte krmnog kelja (prvenstveno NS Bikovo) su prve u zelenom krmnom konvejeru. Ova sorta stočnog kelja ima veći sadržaj suve materije gde pri seckanju silokombajnima ne curi voda. I za razliku od kupusne uljane repice ima duži period korišćenja zelene krme (10-15 dana) bez bojazni da će ogrubeti i opasti kvalitet što je odlika tipičnih keljeva. Posедуje dobru otpornost na niske temperature, čak i golomrazice, pod uslovom da uđe u zimu u adekvatnom porastu. Ako krene u stablo ili ostane zbog sušne jeseni nedovoljno razvijen, može doći do izmrzavanja. Zahvaljujući nešto većoj

otpornosti na niske temperature zelena ishrana stočnim keljom iz rane avgustovske setve, može se produžiti na ceo novembar. Ozimi stočni kelj pristiže za korišćenje rano s proleća. Kod ranog proleća može se početi sa korišćenjem od 1. aprila, a u prosečnim vremenskim uslovima od 10.-15. aprila (za par dana ranije od perka). Sorta kelja NS Bikovo iako je više ozimog tipa, pored setve kao ozimog međuuseva, može se sejati tokom vegetacionog perioda kao glavni, naknadni i postrni usev. Tako da gajenjem stočnog kelja moguće je produžiti vreme korišćenja zelene krme u toku godine i zato je veoma važan u zelenom krmnom konvejeru. U lancu zelene ishrane, ozimi međuusevi jednogodišnjih krmnih mahunarki, grašak (najčešće sorte Pionir i Dunav) i grahorice (Sirmium) gajenih kao čist usev ili u smešama sa strnim žitama (ovas, ječam, pšenica ili raž) se nadovezuju na ozime kupusnjače (stočni kelj npr. sorte NS Bikovo) a na ove jare jednogodišnje krmne mahunarke grahorica (sorta Beograd i Novi Beograd) i grašak (sorte Lim i Junior). Zelena krma jednogodišnjih krmnih mahunarki je odličnog kvaliteta.

U proizvodnji zelene krme, krmnim sirkovima i sudanskoj travi pripada značajno mesto (četvrta konvejerska grupa). Zbog tolerantnosti prema suši, visokog genetskog potencijala i sposobnosti regeneracije posle košenja, visoka i stabilna proizvodnja krme uspešno se obezbeđuje gajenjem ovih biljaka. Pored lucerke vrste rada Sorghum su najsigurnije biljke za visoku i stabilnu proizvodnju zelene krme tokom leta. Ovo stvara mogućnost obezbeđenja zelenom krmom bez navodnjavanja iako u našim agroekološkim uslovima uspešna proizvodnja zelene krme u postrnom roku setve ne može bez navodnjavanja. Diskontinuiteti u pristizanju zelene

krme mogu se javiti u zavisnosti od klimatskih uslova godine i popunjavaju se zelenom krmom iz starog lucerišta.

Zeleni krmni konvejer i pored niza prednosti nije u dovoljnom meri zastupljen u našoj proizvodnoj praksi, jer je potrebna dobra organizovanost, tehnička opremljenost, besprekorna radna i tehnološka disciplina. Sve su to razlozi što se i na uzornim imanjima izbegava organizacija proizvodnje zelene krme po sistemu zelenog krmnog konvejera.

Ljiljana Vuksanović

LUCERKA

Jedan od bitnih faktora koji uticu na stabilnost i produktivnost u stocarskoj proizvodnji upravo je stabilna proizvodnja stocne hrane, tj. pravilno rešena krmna baza.

U takvim uslovima gajenje krmnog bilja mora biti adekvatno zastupljeno i prilagodjeno uslovima sredine.

Prevelika ulaganja u proizvodnju krmnog bilja, tj. stocne hrane, mogu uticati na rentabilnost stocarske proizvodnje i s tim u vezi na cenu stocarskih proizvoda.

Upravo iz tog razloga proizvodnja krmnog bilja mora biti prilagodjena uslovima sredine, gde se mora voditi racuna o izboru krmnih kultura, nacinu gajenja i iskorišćavanja.

Novija naucna saznanja u proizvodnji kabaste stocne hrane na oranicama daju mogucnost jeftinije i kvalitetnije proizvodnje krmnog bilja.

Proizvodnja krmnog bilja najbolje spaja biljnu i stocarsku proizvodnju, te iz tog razloga može dati najveći doprinos u proizvodnji zdravstveno ispravne hrane uz ujedno ocuvanje prirodne sredine.

Lucerka i crvena detelina su najvažnije višegodišnje leguminoze na našim prostorima. Glavni razlog zbog kojeg se veliki broj proizvođača odlučuje da na svojim parcelama gaji ove vrste jeste pre svega visok prinos kvalitetnog sena.

U četiri do pet otkosa godišnje, ukupna produkcija suve materije kod ovih vrsta kreće se i preko 18 tona po hektaru.

Dobijeno seno, u zavisnosti od vremena košenja i načina čuvanja, odličnog je kvaliteta s visokim sadržajem sirovih proteina (18-22%), odlične svarljivosti, povoljnog aminokiselinskog sastava i s visokim sadržajem mineralnih materija, posebno fosfora i kalcijuma.

Imajući u vidu da su genetski potencijali domaćih sorti lucerke i crvene deteline oko **20 tona suve materije po hektaru** u godinama pune eksploatacije, nameće se zaključak da sve prednosti ovih vrsta u praksi nisu u potpunosti iskorištene.

Suzana Nešković

Aktivna udruženja u oblasti poljoprivrede u šumadijskom regionu

Udruženja poljoprivrednika sa cele teritorije R Srbije kao i šumadijskog regiona okupljena su radi ostvarivanja zajedničkog cilja i interesa u oblasti poljoprivredne proizvodnje. Njihove aktivnosti su usmerene na definisanje problema u svim granama poljoprivredne proizvodnje, kao i na rešavanje tih problema kroz komunikaciju sa nadležnim institucijama na opštinskom, pokrajinskom i republičkom nivou. Pored toga, Asocijacija zastupa interese poljoprivrednih proizvođača u individualnom sektoru, aktivno učestvuje u kreiranju agrarne politike, organizuje seminare, tribine i stručna savetovanja.

U cilju prilagođavanja srpske poljoprivrede standardima EU, udruženja poljoprivrednika zastupaju interese poljoprivrednih proizvođača, učestvuju u iznalaženju rešenja za kreditiranje poljoprivredne proizvodnje, izgradnju infrastrukturnih objekata i nabavku poljoprivredne mehanizacije. U Šumadijskom regionu registrovana su mnogobrojna udruženja poljoprivrednika iz svih oblasti poljoprivredne proizvodnje. Međutim, iz finansijskih ili drugih razloga neka od njih su prestala da postoje. Spisak aktivnih udruženja u šumadijskom regionu po opštinama prikazana su u tabeli br. 1.

Tabela broj 1.

SPISAK AKTIVNIH POLJOPRIVREDNIH UDRUŽENJA U OPŠTINI KRAGUJEVAC					
Reb .br.	Naziv društva	Odgovorno lice	Fiksni telefon Mob.telefon	Oblast delovanja	Adresa
1.	Udruženje odgajivača ovaca "Šumadija" Wirtemberg Kragujevac	Radoje Vasiljević	034/370372 063/658971	stočarstvo	Kragujevac
2.	Udruženje "Osaonica"	Todorović Bratislav	063/8769198	Plastenička proizvodnja	Donje Komarice Kragujevac
3.	Udruženje stočara i ovcara "Lepenica" D.Komarice	Milan Živadinović	034/350-662 064/1437776	stočarstvo	Donje Komarice Kragujevac
4.	Udruženje povrtara "Osaonica" Donje Komarice	Stevanović Milija	034/585-034 062/205-185	povrtarstvo	Donje Komarice b.b. Kragujevac
5.	Udruženje odgajivača goveda Simentalske rase "Šumadija" Kragujevac	Saša Kostić	034/352-231 064/1166627	stočarstvo	Kragujevac ul. Kopaonička br.15
6.	Udruženje poljoprivrednih proizvođača "Seljak" Cvetovac	Goran Milošević	034/561-279	Ratarstvo-stočarstvo	Cvetovac b.b. Kragujevac
7.	Udruženje "Šumadija voće" Čumić Kragujevac	Mijailović Goran	034/576-384 063/1027312	voćarstvo	Čumić b.b. Kragujevac
8.	Udruženje odgajivača svinja "Šumadija" Desimirovac	Đekić Miloš	034/561-279	stočarstvo	Desimirovac b.b. Kragujevac
9.	Udruženje "Seljančica" Novi Milanovac	Vera Jakovljević	034/595-170	Plastenička proizvodnja	Novi Milanovac, Kragujevac
10.	Udruženje "Povrtar" Jovanovac, Kragujevac	Veličković Stanko	034/587-235 062/537903	Ratarstvo, voćarstvo, vinogradarstvo, cveće	Jovanovac b.b. Kragujevac

SPISAK AKTIVNIH POLJOPRIVREDNIH UDRUŽENJA U OPŠTINI TOPOLA, RAČA

1	AGROBIZNIS CENTAR- Vinča, Topola, Donja Šatornja	Zora Nedović	034/811273 063/8476338	Centar za razvoj poljoprivrede i plasman poljoprivrednih proizvoda	Zanatski centar 1A Topola
2	Udruženje vinogradara i vinara "OPLENAC" Topola	Saša Tomić	034/811-477	Voćarstvo (vinogradarstvo)	Zanatski Centar b.b. Topola
3	Udruženje stočara Opštine Topola	Dordieski Pero	034/811-477 064/2730205	Stočarstvo	Zanatski centar 1, 34310 Topola
1	Udruženje voćara "Šumadijsko blago" Rača	Milovanović Milan	034/751-896 064/1818277	Voćarstvo	Vučić b.b. Rača

SPISAK AKTIVNIH POLJOPRIVREDNIH UDRUŽENJA U OPŠTINI BATOČINA

1	Udruženje poljoprivrednika Batočina	Simić Borka	034/6841208 064/5765004	Stočarstvo	Batočina Ul. Kralja Petra I
2	Udruženje "Seljak" Batočina	Milošević Goran	034/6842735 064/6396608	Ratarstvo-stočarstvo	

SPISAK AKTIVNIH POLJOPRIVREDNIH UDRUŽENJA U OPŠTINI LAPOVO

1	Udruženje poljoprivrednih proizvođača Lapovo	Golubović Srđan	034/852-499 064/1514855	Stočarstvo	Lapovo Njegoševa br.18
---	---	--------------------	----------------------------	------------	---------------------------

Dragana Jelić, master menadžer